

Господарське право, господарсько-процесуальне право

УДК:346

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15034451>

Щодо змісту господарських правовідносин з підтвердження суб'єктом господарювання проявлення належної обачності при виборі контрагента

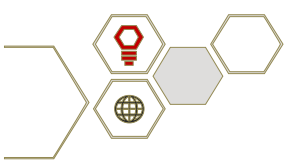
Маліновська Анастасія Андріївна

аспірант відділу проблем модернізації господарського права та законодавства
Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень імені
В.К. Макутова Національної академії наук України», 01032, Україна,
м. Київ, бул. Тараса Шевченка, буд., 60, <https://orcid.org/0000-0001-9981-5856>

Прийнято: 15.02.2025 | Опубліковано: 28.02.2025

***Анотація.** Мета статті спрямована на аналіз змісту господарських правовідносин, що виникають під час підтвердження суб'єктом господарювання належної обачності у виборі контрагента. У контексті сучасного розвитку підприємництва, правильний вибір партнера є ключовим елементом досягнення результатів господарської діяльності. Зокрема, проаналізовано права та обов'язки учасників відносин з підтвердження та проявлення належної обачності при виборі контрагента, які повинні бути враховані при виборі контрагента, та законодавчі норми, що закріплюють їх.*

***Методи дослідження охоплюють** аналіз прав та обов'язків учасників господарських відносин, пов'язаних з підтвердженням належної обачності при виборі контрагентів, а також аналіз нормативно-правових актів та наукової літератури за напрямом дослідження. Автор при розгляді прав та обов'язків учасників господарських відносин, пов'язаних з підтвердженням належної обачності при виборі контрагентів, робить порівняльний аналіз дотичності*

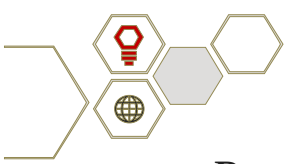
таких прав і обов'язків до проявлення належної обачності при виборі контрагентів.

Результати дослідження визначено, що зміст господарських правовідносин з підтвердження належної обачності при виборі контрагентів складають права та обов'язки суб'єктів господарювання, які здійснюють заходи проявлення належної обачності при виборі контрагентів та мають підтвердити здійснення цих дій в рамках аудитів їх господарської діяльності, перевірок податкових органів чи захисту своїх прав та законних інтересів у претензійному порядку або судових провадженнях. Додатково звертається увага і на те, що, окрім прав та обов'язків таких суб'єктів господарювання, зміст господарських правовідносин з підтвердження належної обачності при виборі контрагентів складають і права та обов'язки органів державної влади, які пов'язані із здійсненням заходів контролю за господарською діяльністю цих суб'єктів господарювання і виконанням ними встановлених законодавством вимог, та реалізуються шляхом запитів про надання інформації, дослідження податкової звітності, накладання штрафних санкцій тощо.

Дослідження через розгляд прав та обов'язків учасників відносин також висвітлює такі аспекти вибору контрагента, як проблеми довіри та надійності в господарських відносинах. Аналізуються шляхи захисту суб'єкта господарювання від можливих ризиків, пов'язаних з неналежною реалізацією прав та обов'язків учасників цих відносин.

Висновки. Обґрунтовано, що у законодавстві України, яке регулює відносини між суб'єктами господарювання та органами державної влади, доцільно закріпити права та обов'язки суб'єктів господарювання стосовно підтвердження ними проявлення належної обачності при виборі контрагентів, що сприятиме забезпеченню належного рівня захисту та контролю з боку держави.

Ключові слова: належна обачність, суб'єкти господарювання, господарський договір, права, обов'язки, контрагент.

Regarding the content of economic legal relations on confirmation by the business entity of due diligence when choosing a counterparty

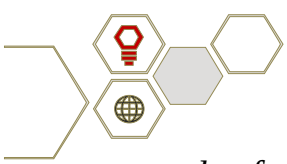
Anastasiia Malinovska

graduate student of the Department of Modernization Problems economic law and legislation State institution "Institute of economic and legal studies named after V.K. Mamutov of the National Academy of Sciences of Ukraine", 01032, Ukraine, Kyiv, blvd. Taras Shevchenko, building, 60, <https://orcid.org/0000-0001-9981-5856>

Abstract. *The purpose of the article is to analyze the content of economic legal relations that arise when a business entity confirms due diligence in choosing a counterparty. In the context of modern business development, choosing the right partner is a key element in achieving business results. The author specifically examines the rights and obligations of participants in relations involving the confirmation and demonstration of due diligence in choosing a counterparty, which must be considered when selecting a counterparty, as well as the legislative norms that regulate them.*

The research methods include the analysis of rights and obligations of participants in economic relations related to confirming due diligence in choosing counterparts, as well as the analysis of regulatory acts governing these issues, and scientific literature. The author conducts a comparative analysis of the relevance of these rights and obligations to demonstrating due diligence in selecting counterparties.

The research results indicate that the content of economic legal relations regarding confirming due diligence in choosing counterparts consist of the rights and obligations of economic entities that take actions to demonstrate due diligence in choosing counterparts and have to confirm these actions through audits of their business activities, tax audits, or the protection of their rights and legitimate interests in claims procedures or legal proceedings. In addition to the rights and obligations of such economic entities, the content of economic legal relations regarding confirming due diligence in choosing counterparts also include the rights and obligations of state authorities involved in monitoring the economic activities of these economic entities

and enforcing legislative requirements through requests for information, tax reporting investigations, imposition of penalty measures, and more.

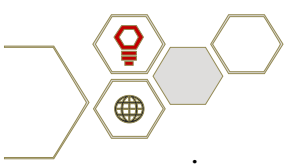
The research also highlights aspects of choosing a counterparty, such as trust and reliability issues in economic relations. It explores ways to protect the business entity from potential risks related to the inadequate implementation of rights and obligations of participants in these relations.

In the conclusions, the author suggests that it would be appropriate to enshrine in Ukrainian legislation governing relations between business entities and state authorities the rights and obligations of economic entities regarding the confirmation of due diligence in choosing counterparts, which would contribute to ensuring an adequate level of protection and control from the state.

Keywords: *due diligence, business entities, commercial contract, rights, obligations, counterparty.*

Постановка проблеми. Господарські правовідносини — це врегульовані нормами права суспільні відносини, що виникають у процесі організації та здійснення господарської діяльності між суб'єктами господарювання й іншими учасниками відносин у сфері господарювання. Їх змістом є права та обов'язки сторін, що виникають з приводу виробництва, обміну, розподілу та споживання матеріальних благ і послуг. До господарських правовідносин, відносяться і правовідносини між суб'єктами господарювання та державними органами, що пов'язані з підтвердженням належної обачності при виборі контрагента. У той же час незважаючи на те, що такі вони мінімізують ризики недобросовісних вибору партнерів та фіктивних господарських операцій, забезпечують правову захищеність суб'єктів господарювання та сприяють стабільності господарської діяльності і сталому економічному розвитку в цілому, дослідженню їх змісту приділено недостатню увагу.

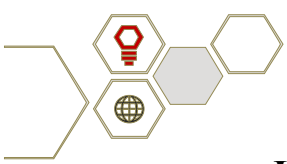
Аналіз останніх досліджень і публікацій. Чинне законодавство України містить загальні норми та регулює відносини, що виникають, змінюються та припиняються в різних сферах господарювання. При цьому положень щодо

змісту господарських правовідносин з підтвердження суб'єктом господарювання проявлення належної обачності при виборі контрагента законодавство не містить.

В науковій літературі основну увагу приділено загальним питанням розвитку господарських правовідносин на сучасному етапі їх функціонування. Дослідження вчених, наприклад, Поліщук І.В., окреслюють важливі аспекти загального економічного суспільного інтересу в господарських відносинах через поєднання державного, суспільного, приватного інтересів [1, с. 182]. Інші автори, як то Бурик М.М., Бурило Ю.П., Шуба Б.В., виділяють особливості змісту господарських правовідносин при здійсненні видів господарської діяльності [2, 3, 4]. Окремі вчені, наприклад, Стаднік І.В., розглядають права та обов'язки суб'єктів господарювання у тому числі через досягнення ними соціальних та економічних результатів [5]. Багато авторів, наприклад, Ващенко М.С., Панченко І.В., зосереджені на аналізі концепції господарських правовідносин, спрямований на оновлення її змісту, висвітленні їх основних ознак [6, 7].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. У той же час господарські правовідносини, пов'язані з підтвердженням суб'єктом господарювання проявлення належної обачності при виборі контрагента, передбачають комплекс прав та обов'язків їх учасників, спрямованих на обґрунтування вибору контрагента з метою запобігання можливим правопорушенням або недобросовісним діям та забезпечення реальності та прозорості господарських операцій, потребують подальшого розгляду. У межах цього дослідження автором робиться спроба визначення переліку прав та обов'язків учасників господарських правовідносин, пов'язаних із підтвердженням суб'єктом господарювання належної обачності при виборі контрагента, що дозволяє визначити зміст підтвердження суб'єктом господарювання проявлення належної обачності при виборі контрагента для забезпечення належного рівня економіко-правової безпеки у сфері господарської діяльності.

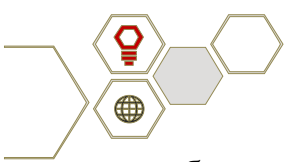

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є визначення змісту господарських правовідносин, пов'язаних з підтвердженням суб'єктом господарювання проявлення належної обачності при виборі контрагента як комплексу прав та обов'язків їх учасників.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основні аспекти змісту господарських правовідносин, пов'язаних з підтвердженням суб'єктом господарювання проявлення належної обачності при виборі контрагента включають права та обов'язки суб'єкта господарювання під час підтвердження та проявлення належної обачності при виборі контрагента, до яких слід віднести наступні.

Право на інформацію під час проявлення належної обачності при виборі контрагента включає право суб'єкта господарювання запитувати у потенційного контрагента та отримувати від нього будь-які документи та відомості, які є достатніми для оцінки його правосуб'єктності, надійності та фінансової стабільності. У той же час в рамках відносин з підтвердження належної обачності право на інформацію виражається в можливості суб'єкта господарювання запитувати та отримувати інформацію як у контрагента, так і в контролюючого органу, суду з метою підтвердження проявлення заходів належної обачності при виборі такого контрагента. Як слушно зазначає Комшалаук І.С. необхідною складовою механізму реалізації права на інформацію є гарантування належного вільного доступу до інформації і окреслення виключних випадків його обмеження [8, с.24].

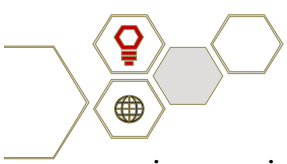
Право на захист проявляє себе в тому, що суб'єкт господарювання має право захищати свої законні інтереси в суді та перед контролюючими органами. В рамках підтвердження належної обачності при виборі контрагента, наведене має місце при розгляді питань про порядок встановлення господарських взаємовідносин, нікчемність угод та дотримання законодавства в частині реального здійснення господарських операцій та фіктивного підприємництва. При цьому, доцільно погодитись з думкою вчених, що реалізацію права на захист можна вважати ефективною, якщо в результаті суб'єкту господарювання

забезпечується реальне відновлення попереднього становища, визнання права, компенсація збитків, повернення майна тощо [9, с. 191].

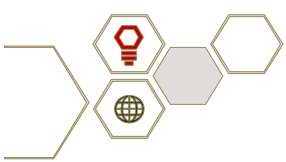
Право на оскарження означає, що суб'єкт господарювання має можливість оскаржувати рішення контролюючих органів в адміністративному та судовому порядку. Наприклад, в порядку адміністративного судочинства заперечувати проти рішень податкових органів, складених за результатами документальних перевірок, про донарахування податків та штрафних санкцій. У вказаному випадку господарсько-правові аспекти проявлення належної обачності при виборі контрагента до встановлення господарських правовідносин займають ключове місце для формування висновків про реальність господарських операцій з виготовлення продукції, виконання робіт чи надання послуг. Так, платникам податку необхідно подбати про підготовку доказової бази, яка б підтверджувала прояв належної обачності під час вибору контрагента, тобто добросовісний платник – це особа, яка кожного разу при здійсненні господарської діяльності та вибору своїх контрагентів проявляє належну обачність [10, с. 106]. Аналогічно в рамках господарського судочинства за позовами про визнання угод недійсними, проявлення належної обачності при виборі контрагента складатиме доказову базу для підтвердження юридичного факту укладання господарської угоди.

Суб'єкт господарювання у рамках правовідносин з підтвердження проявлення ним належної обачності при виборі контрагента, з метою захисту своїх інтересів має право на представництво. Право на представництво за своєю юридичною конструкцією полягає в тому, що суб'єкт господарювання надає сторонній особі (представнику) право діяти від його імені та в його інтересах. Саме по собі представництво розглядається як вчинення на підставі закону, статуту або договору процесуальних дій представником від імені та в інтересах іншої особи з метою ефективної реалізації та здійснення захисту господарських прав та законних інтересів [11, с. 91]. При підтвердженні проявлення суб'єктом господарювання належної обачності при виборі контрагента, право на представництво реалізується через залучення адвокатів до представництва

інтересів такого суб'єкта господарювання у відносинах з органами державної влади, іншими суб'єктами господарювання, в суді з метою надання повної, всебічної та достовірної інформації про здійснення таким суб'єктом господарювання заходів належної обачності при виборі контрагента в рамках окремих господарських правовідносин.

Право бути вислуханим означає, що суб'єкт господарювання може давати пояснення, надавати докази та висловлювати свою позицію та аргументи. Особливістю є те, що вказане право характерне як для господарських правовідносин з проявлення належної обачності, так і для відносин з підтвердження проявлення належної обачності, однак має деякі відмінності. При виборі контрагентів це право реалізується через процеси, які гарантують, що всі аспекти співпраці розглянуті та враховані, тобто коли при здійсненні заходів належної обачності і всебічному аналізі потенційного контрагента, за рахунок діалогу з потенційним контрагентом формується висновок про забезпечення законності потенційних господарських відносин та доцільність співпраці. Такий діалог з одного боку проявляється через надання контрагенту можливості представити необхідні документи, відповісти на питання, що виникають, і пояснити аспекти, які можуть викликати занепокоєння. З іншого боку він забезпечує, що інформація, надана контрагентом, ретельно розглянута, його бізнес-інтереси враховані при прийнятті остаточного рішення про співпрацю та він мав можливість оскаржити чи прокоментувати певні висновки або рекомендації, що були зроблені у процесі аналізу. При підтвердженні здійснення заходів належної обачності суб'єктом господарювання право бути вислуханим забезпечує суб'єкту господарювання можливість представляти свої аргументи та докази перед ухваленням рішення контролюючим органом чи судом за принципами справедливості та неупередженості. При відносинах із контролюючими органами воно реалізується через процес адміністративного оскарження, в якому суб'єкт господарювання має право подавати письмові пояснення, документи та інші докази, що підтверджують її позицію, бути присутнім при розгляді своєї скарги на рішення контролюючого органу. У

судових провадженнях право бути вислуханим реалізується через судові засідання, де сторони процесу можуть подавати свої аргументи та докази, а суд зобов'язаний забезпечити всім учасникам процесу рівні права на допит свідків, надання доказів та пояснень, коментарі щодо доказів, поданих іншою стороною тощо. Доцільно доповнити, що право бути заслуханим, у свою чергу, породжує право бути почутим органом правозастосування. Гарантією права бути почутим є вимога обґрунтованості та вмотивованості рішення в конкретній справі, що передбачає обов'язок правозастосовного органу ухвалювати рішення на основі дослідження фактів та обставин, що мають відношення до конкретної ситуації, вказувати мотиви, з яких орган вважає встановленими наявність чи відсутність таких фактів [12, с. 45].

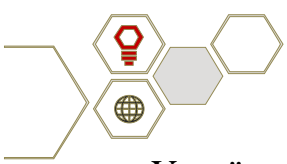
Окресленим вище правам суб'єктів господарювання щодо підтвердження проявлення належної обачності при виборі контрагентів кореспондують обов'язки, серед яких доцільно виділити наступні.

Обов'язок надання інформації має особливе значення для суб'єктів господарювання в контексті підтвердження реалізації ними заходів належної обачності при виборі контрагентів, який полягає в тому, що суб'єкт господарювання зобов'язаний надавати достовірну та повну інформацію на запити контролюючих органів чи суду. Він означає, що суб'єкти господарювання зобов'язані надавати необхідну документацію, пояснення та іншу інформацію, що може бути потрібною для проведення перевірки або оцінки дотримання ним законодавства. Доцільно підкреслити деякі аспекти цього обов'язку в контексті підтвердження здійснення заходів проявлення належної обачності при виборі контрагентів. Перший аспект стосується того, що цей обов'язок передбачає активну участь суб'єкта господарювання в процесах забезпечення прозорості і законності своєї господарської діяльності. Тобто у разі якщо контролюючі органи звертаються із запитом або суди зобов'язують такого суб'єкта господарювання надати інформацію, суб'єкт господарювання має як здійснити дії щодо збору та передачі необхідної інформації, так і пояснити сутність та відповідність закону своїх дій. Це означає, що суб'єкт господарювання має

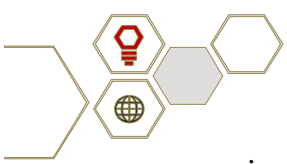
забезпечити внутрішні механізми контролю, які дозволяють систематично збирати, обробляти та оновлювати дані щодо його діяльності та належного обрання своїх контрагентів. Досліджуючи цей аспект, складно не погодитись з висновками Долгової Л.І. про важливість провадження інформаційних систем для автоматизації бізнес-процесів, адже ефективна інформаційна система значно спрощує процес управління підприємством, дозволяє вчасно зібрати, впорядкувати, обробити необхідну інформацію та прийняти вірне рішення [13]. Наступний аспект цього обов'язку полягає у забезпеченні достовірності та повноти інформації, що передається. Підтвердження належної обачності при виборі контрагентів вимагає від суб'єкта господарювання забезпечення високого рівня точності всіх наданих документів і свідчень. Недостовірні чи неповна інформація можуть стати підставою висновку про неналежну обачність такого суб'єкта господарювання та мати правові наслідки у вигляді притягнення його до відповідальності. Для цього суб'єкти господарювання повинні передбачити механізми перевірки і підтвердження даних перед їхнім наданням, включаючи залучення відповідних технологічних рішень і спеціалістів. Ще один аспект стосується своєчасності надання інформації. Це означає, що відомості повинні бути надані у встановлені законом строки. Затримки можуть свідчити про небажання співпрацювати або навмисне приховування інформації, що негативно вплине на репутацію суб'єкта господарювання та може аналогічно призвести до притягнення його до відповідальності. Тому суб'єкти господарювання мають чітко дотримуватись строків реагування на запити контролюючих органів, встановлених законодавством чи передбачених в ухвалі суду.

Обов'язок співпраці є важливим аспектом взаємодії між суб'єктами господарювання та контролюючими органами і означає, що суб'єкти господарювання зобов'язані забезпечити доступ до своєї діяльності для контролерів з метою підтвердження прозорості бізнес-процесів і дотримання норм права. Реалізація цього обов'язку є ключовим фактором підтвердження законності і справедливості економічних відносин суб'єкта господарювання. У той же час вона має відбуватися в межах, встановлених чинним законодавством

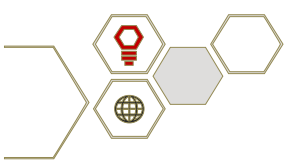
України, що означає суворе дотримання процедур і норм, викладених у відповідних нормативно-правових актах (наприклад, щодо порядку проведення документальних виїзних перевірок податкових органів, порядку доступу контролюючих органів на підприємство тощо). Суб'єкти господарювання повинні відповідати на запити контролюючих органів, надавати документи про господарські операції та проявлення ними належної обачності при виборі контрагентів, проте вони мають право відмовити від здійснення дій, якщо такі дії не відповідають законодавчим нормам, порушують їхні права чи законні інтереси або свідчать про вихід за рамки законних повноважень контролюючого органу, передбачених конституцією України. Такий баланс допомагає запобігти зловживанням з боку органів державної влади, забезпечуючи при цьому ефективність процесу нагляду і контролю. В рамках підтвердження проявлення належної обачності при виборі контрагента цей обов'язок в повній мірі реалізується суб'єктами господарювання при взаємовідносинах із контролюючими органами чи в суді за рахунок здійснення дій в межах, визначених господарсько-процесуальними та адміністративно-процесуальними нормами.

Обов'язок зберігання документів визначається як забезпечення з боку суб'єкта господарювання архівування документів, які підтверджують здійснення заходів належної обачності при виборі контрагента. До таких документів відносяться: всі документи, що підтверджують здійснення заходів належної обачності у тому числі документи щодо закупівельних та тендерних процедур, копії реєстраційних та статутних документів, фінансові звіти, довідки про відсутність заборгованості перед бюджетом контрагента, заповнені контрагентом анкети, звіти за результатами перевірки контрагента, копії господарських договорів та додаткових угод до договорів, специфікації, акти виконаних робіт, акти наданих послуг чи приймання-передачі товарів, рахунки, платіжні документи, переписка з контрагентами засобами листування чи електронною поштою, документи щодо використання продукції в господарській діяльності суб'єкта господарювання, наприклад, накладні на внутрішнє

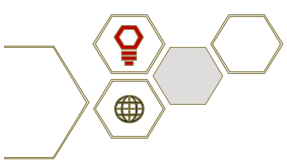
переміщення, акти на списання, акти ремонту обладнання тощо. Цей обов'язок доцільно реалізувати протягом періоду здійснення господарських операцій з контрагентами та, враховуючи норми Податкового кодексу України щодо строків проведення документальних перевірок суб'єктів господарювання, 1095 днів з моменту здійснення останньої господарської операції. Як зазначає Вощенко В.Ю. для оптимального вирішення завдання поточного зберігання документів, коли найбільшого значення набуває оперативність доступу до інформації та наявність можливості одночасного використання документа, доцільно організовувати електронну архівацію документів [14].

Обов'язок здійснення підтвердження належної обачності при виборі контрагента у встановленому законодавством порядку. Це означає, що суб'єкти господарювання та державні органи мають виконувати ці дії відповідно до встановлених процедур, а не на власний розсуд чи вибірковим методом. Наразі в Україні не існує єдиного законодавчо закріпленого стандарту для оцінки дотримання суб'єктами господарювання заходів належної обачності при виборі контрагента, що призводить до низки проблем. Так, контролюючі органи або суб'єкти господарювання можуть встановлювати власні критерії добросовісності. Податкові, фінансові, антимонопольні та інші органи можуть застосовувати різні критерії оцінки ступеню проявлення суб'єктом господарювання належної обачності при виборі контрагента, що ускладнює підтвердження належної обачності при виборі контрагента. Тобто відсутність чіткого порядку підтвердження належної обачності при виборі контрагента дозволяє контролюючим органам оцінювати заходи належної обачності суб'єктивно або вибірково, що може у тому числі призводити до зловживань. Запровадження єдиного стандарту дозволяє уніфікувати процедуру підтвердження належної обачності при виборі контрагента, знизити адміністративний тиск на бізнес і гарантувати справедливість правозастосування, забезпечити об'єктивність та передбачуваність, однакові правила для суб'єктів господарювання і державних органів. Окрім цього суб'єкти господарювання можуть на підставі таких законодавчих вимог

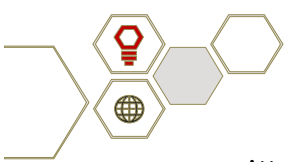
встановити відповідні корпоративні стандарти та процедури. Це можуть бути політики внутрішнього аудиту, порядок закупівельної діяльності та договірної роботи, регулярні навчання персоналу щодо змін у законодавстві, а також співпраця з юридичними та консалтинговими компаніями для забезпечення актуальності корпоративних практик міжнародним стандартам. Таким чином, хоча сьогодні такі законодавчо визначені процедури підтвердження належної обачності при виборі контрагента відсутні, для належного функціонування сфери господарювання необхідно вже приймати до уваги цей обов'язок та запроваджувати чіткі нормативні вимоги, яких мають дотримуватись як суб'єкти господарювання, так і державні органи.

Обов'язок зберігати конфіденційність проявляється як при проявленні належної обачності при виборі контрагента, так і при здійсненні суб'єктом господарювання дій, спрямованих на підтвердження реалізації таких заходів. При проявленні належної обачності при виборі контрагента обов'язок зберігати конфіденційність - є важливим елементом ділових відносин, що забезпечує безпеку та довіру між суб'єктами господарювання та визначає, що суб'єкт господарювання має забезпечити секретність отриманої від контрагента інформації і використовувати її виключно для встановлених цілей. За загальним правилом, для захисту комерційної таємниці власник повинен здійснити заходи, які б унеможливили, без його згоди, розголошення, збирання або використання комерційної таємниці. [15, с. 160]. Контрагенти, за запитом суб'єкта господарювання мають право надати інформацію та документи, які можуть стосуватися комерційної, технологічної, фінансової інформації або інших даних зі стратегічним значенням для контрагента. Здійснюючі вказані дії контрагенти очікують, що їхні дані будуть належним чином захищені та не будуть поширені без їх дозволу. З огляду на це суб'єкт господарювання, який здійснює перевірку контрагента, має забезпечити режим конфіденційності документів та інформації, отриманої від контрагента, за рахунок впровадження різноманітних технічних і організаційних заходів для запобігання несанкціонованому доступу до даних. Для цього суб'єкти господарювання мають впроваджувати політики і процедури,

що контролюють доступ до інформації та мінімізують ризик її витоку, застосовувати інформаційно-технологічні інструменти забезпечення безпеки своєї інформаційної інфраструктури, використовувати шифрування та інші технології безпеки, визначати особливості рівнів доступу, встановлювати грифи секретності тощо. Це сприяє підвищенню репутації суб'єкта господарювання, збереженню довіри контрагентів та уникненню можливих юридичних наслідків у разі порушення умов конфіденційності. Що стосується підтвердження проявлення належної обачності при виборі контрагентів, обов'язок зберігати конфіденційність представляє собою систему дій суб'єкта господарювання щодо забезпечення конфіденційності даних як на рівні господарських відносин із контрагентом, так і на рівні відносин з контролюючими органами та судом. Це обумовлене тим, що при підтвердженні проявлення належної обачності при виборі контрагента контролюючі органи чи суд мають право запитувати інформацію та документи, що стосуються господарських відносин суб'єкта господарювання з контрагентом та проявлення суб'єктом господарювання заходів належної обачності щодо вибору цього контрагента. У той же час приймаючи до уваги, що така інформація чи документи можуть містити дані, що є комерційною таємницею чи мають стратегічне значення для контрагента, для реалізації обов'язку забезпечення конфіденційності на рівні відносин із контролюючими органами і судом суб'єкту господарювання потрібно додатково вибудувати систему попереднього інформування та погодження із контрагентом надання такої інформації та документів органам державної влади чи суду. Як свідчить практика, цього можна досягти шляхом включення в угоду про нерозголошення пункту про право сторони, що отримує інформацію надавати її на запит органів державної влади або суду з попереднім інформуванням сторони, що розкриває інформацію про отримані запити та їх предмет.

Висновки. Враховуючи наведене, зміст господарських правовідносин з підтвердження належної обачності при виборі контрагентів складають права та обов'язки суб'єктів господарювання, які здійснюють заходи проявлення належної обачності при виборі контрагентів та мають підтвердити здійснення

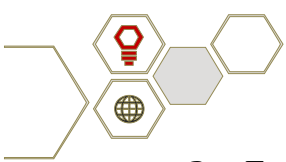

цих дій в рамках аудитів їх господарської діяльності, перевірок податкових органів чи захисту своїх прав та законних інтересів у претензійному порядку або судових проваджень. Доповнюючи викладене доцільно звернути увагу і на те, що окрім прав та обов'язків таких суб'єктів господарювання, зміст господарських правовідносин з підтвердження належної обачності при виборі контрагентів складають і права та обов'язки органів державної влади, які пов'язані із здійсненням заходів контролю за господарською діяльністю цих суб'єктів господарювання і виконанням ними встановлених законодавством вимог, та реалізуються шляхом запитів про надання інформації, дослідження податкової звітності, накладання штрафних санкцій тощо.

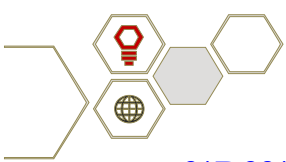
Підтвердження здійснення заходів проявлення належної обачності при виборі контрагентів є важливою складовою ефективного корпоративного керівництва та ризик-менеджменту суб'єктів господарювання, яке допомагає їм забезпечити стабільність та довгостроковий успіх господарської діяльності. Тому підтвердження суб'єктами господарювання проявлення належної обачності має не лише стати вимогою законодавства, але і добрим стандартом ведення бізнесу, що підвищить рівень довіри до суб'єкта господарювання з боку держави. З огляду на це у законодавстві України, яке регулює відносини між суб'єктами господарювання та органами державної влади, доцільно закріпити права та обов'язки суб'єктів господарювання стосовно підтвердження ними проявлення належної обачності при виборі контрагентів, що сприятиме забезпеченню належного рівня захисту та контролю з боку держави.

Список використаних джерел

1. І. В. Поліщук Особливості господарських правовідносин у сучасних умовах їх функціонування URL: <https://jrnl.nau.edu.ua/index.php/UV/article/view/16367>
2. М. М. Бурик Господарські правовідносини, їхня характеристика та класифікація у сучасних умовах URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/nts/article/download/9356/9408>

3. Бурило Ю.П., Види господарських інформаційних правовідносин URL: <http://il.ippi.org.ua/article/view/272206/267816>
4. Шуба Б. В. Корпоративні правовідносини як особливий вид господарських правовідносин // Форум права. – 2013. – №. 2. – С. 618–622. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/FP_index.htm_2013_2_96.pdf
5. Стаднік І. В. Ефективність механізму господарсько-правового регулювання URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2017/5_2017/part_2/25.pdf
6. Ващенко М. С. Господарські правовідносини: сучасні наукові погляди // Редакційна колегія. – 2017. – С. 21. URL: https://uu.edu.ua/upload/Nauka/Electronni_naukovi_vidannya/Conf_Innovac_potencial_PIEP_17_T3.pdf#page=22
7. Панченко І. В. Господарські правовідносини і господарське право : дис. – Національний авіаційний університет, 2019. URL: <https://er.nau.edu.ua/server/api/core/bitstreams/7bc1daed-5b3e-4a2d-9464-024d87c448c4/content>
8. Комшальук І. С., Поліковський М. Ф. Конституційне право на інформацію в Україні //Адреса оргкомітету. – С. 21. URL: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2020/pages/483/vipusk-2-2013-r.pdf#page=21>
9. Лапшин С. А., Безпалько В. І. Захист прав суб'єктів господарювання //Організаційний комітет. – 2023. – С. 187. URL: https://ippi.org.ua/sites/default/files/20230118_142815.pdf#page=187
10. Ковтунович Н., Шкуренко Н. Актуальні проблеми реалізації концепції вини платника податків //Рекомендовано до друку Вченою радою Університету державної фіскальної служби України (протокол № 14 від 23 листопада 2021 року). – С. 105. URL: https://www.academia.edu/download/95178729/2021_II_International_Tax_Congres

[s_%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf#page=106.](#)

11. Россильна О. Правова природа представництва у господарському процесі // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. – 2013. – №. 3. – С. 90-92. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/VKNU_Yur_2013_3_19.pdf.

12. Дахова І. І. Право бути заслуханим як складова права на справедливий суд // Редакційна колегія. – С. 43. https://ccu.gov.ua/sites/default/files/library/zbirnyk_shcherbanyuk.pdf#page=43

13. Долгова Л. І., Ямненко Г. Є. Використання інструментарію інформаційних систем для автоматизації бізнес-процесів підприємства. – 2021. URL: http://library.wunu.edu.ua/images/stories/naukovi%20zhurnaly/economic_hnyy%20analiz/2021/ea-31-2.pdf#page=90

14. Вощенко В. Ю., Онищенко М. О. Електронний архів як система структурованого зберігання документів : дис. – Національний університет"Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка", 2023. https://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PoltNTU/12283/1/zbirnyk2_75_290-291.pdf

15. Одовічена Я. А. Заходи охорони комерційної таємниці на підприємстві як інструмент сталого розвитку // «Цілі сталого розвитку в аспекті зміцнення національного та міжнародного правопорядку» "Goals of sustainable development in the aspect of strengthening the national. – 2023. – С. 158. <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi75/0055991.pdf#page=158>